

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1996/71

Karar Sayısı : 1997/49

Karar Günü : 14.5.1997

Resmi Gazete tarih/sayı:26.9.1997/23122

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Vezirköprü Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 765 Sayılı Türk Ceza Yasası'nın 367. maddesinin, Anayasa'nın 10. maddesine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Maliye Hazinesi adına arsa olarak kayıtlı taşınmaz malın satışı için, 2886 sayılı Devlet İhale Yasası'nın 45. maddesine göre açık teklif usulü ile yapılan ihale sonucunda, ihaleye fesat karıştırdığı savıyla açılan davada Cumhuriyet Savcısı'nın Anayasa'ya aykırılık savını ciddi bulan Mahkeme, Türk Ceza Yasası'nın 367. maddesinin iptali istemiyle başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenen Yasa Kuralı

Türk Ceza Yasası'nın iptali istenen 367. maddesi şöyledir :

"Madde 367- Gerek resmî daireler marifetiyle ve gerek beynennas bilmüzayede alınıp satılacak yahut kiraya verilip alınacak mal ve mülklerin müzayedesinde yukarki maddede gösterilen suretlerden biriyle rekabeti meni veya ihlâl yahut müzayedeye pey sürenleri çekilmeğe mecbur edenler bir aydan üç aya kadar hapse ve otuz liradan yüz liraya kadar ağır cezayı naktiye mahkûm olur."

B- İlgili Yasa Kuralı

Türk Ceza Yasası'nın konuyla ilgili 366. maddesi şöyledir :

"Madde 366- Her kim Hükûmet hesabına olarak icra kılınan müzayede ve münakasada şiddet veya tehdit ile veya hediye wait ve itasiyle veya sair menfaatler teminiyle veya gizli ittifak yahut sair hileli vasıtalar ile rekabeti meni veya ihlâl yahut müzayede ve münakasada pey sürenleri çekilmeğe sevkederse üç aydan bir seneye kadar hapse ve otuz liradan iki yüz liraya kadar ağır cezayı nakdiye mahkum olur.

Eğer fail kanunen veya Hükümet tarafından müzayede veya münakasaya memur olan kimse ise bir seneden üç seneye kadar hapis ve elli liradan dört yüz liraya kadar ağır cezayı nakti hükmolunur."

C- Dayanılan Anayasa Kuralı

"MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince Yekta Güngör ÖZDEN, Güven DİNÇER, Selçuk TÜZÜN, Ahmet N. SEZER, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL ve Fulya KANTARCIOĞLU'nun katılmalarıyla 3.12.1996 günü yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, sınırlama sorununun esas inceleme evresinde ele alınmasına karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

İşin esasına ilişkin rapor, başvuru kararı ile ekleri, Anayasa'ya aykırılığı ileri sürülen yasa kuralı, itiraza dayanak yapılan Anayasa kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

İlk inceleme evresinde çözümlenmesi gerekli bir sorunla, dosyanın esas inceleme aşamasında karşılaşıldığında öncelikle incelemeyi bu yönden sürdürmek ve sonuca varmak gerekmektedir. Bu nedenle bakılmakta olan davada, itiraz konusu hükmün uygulanacak yasa kuralı olup olmadığının incelenmesi önem taşımaktadır.

Anayasa'nın 152. maddesinin birinci fıkrasıyla 2949 sayılı Yasa'nın 28. maddesi uyarınca bir davaya bakmakta olan mahkemenin iptal istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için, Anayasa'ya aykırı gördüğü ya da davanın taraflarından birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddî olduğu kanısına varacağı kuralın, bakmakta olduğu davada uygulanacak kural olması zorunluluktur. Davada uygulanacak yasa kuralından, davayı yürütmeye, sonuçlandırmaya ve uyuşmazlığı çözmeye elverişli kurallar anlaşılmalıdır.

İtiraz yoluna başvuran mahkemenin bakmakta olduğu dâvada; kendisinin kazanması amacıyla, kimilerinin ihaleye katılmaması, katılanların da düşük bedel önermelerini sağlamak için para verdikleri ileri sürülen sanıkların eylemlerine göre Türk Ceza Yasası'nın 367. ve 368. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istenmiştir.

Türk Ceza Yasası'nın 366. maddesinde, Hükûmet hesabına yapılacak artırma ve eksiltmelerde, kimi yasaklamaların yanı sıra, hile yaparak rekâbeti ortadan kaldıranlar ile pey sürenlerin artırma ve eksiltmelerden çekilmesini sağlayanların cezalandırılmaları öngörülmüştür. Türk Ceza Yasası'nın 367. maddesinde ise resmî daireler marifetiyle ve özel şahıslar arasında yapılacak artırmalara hile karıştırılması ceza kuralına bağlanmıştır. Eylem, Maliye Hazinesi'ne ait taşınmazın açık artırma ile satışında ihaleye fesat karıştırmak olduğu için, olayda uygulanacak kural, Türk Ceza Yasası'nın 367. maddesi değil, 366. maddesidir. Bu nedenle Türk Ceza Yasası'nın 367. maddesi görülmekte olan davada uygulanacak kural değildir.

VI- SONUÇ

1.3.1926 günlü, 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun itiraz konusu 367. maddesi, itiraz yoluna başvuran Mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanacak kural olmadığından, başvurunun mahkemenin yetkisizliği nedeniyle REDDİNE, Selçuk TÜZÜN, Ali HÜNER, Lütfi F.TUNCEL ile Fulya KANTARCIOĞLU'nun karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

14.5.1997 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Yekta Güngör ÖZDEN	Güven DİNÇER	Selçuk TÜZÜN
Üye	Üye	Üye
Ahmet N. SEZER	Samia AKBULUT	Haşim KILIÇ
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Mustafa BUMİN	Ali HÜNER
Üye		Üye
Lütfi F. TUNCEL		Fulya KANTARCIOĞLU

KARŞIOY GEREKÇESİ

Anayasa'nın 152., 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesi uyarınca, bir davaya bakmakta olan mahkemenin bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görmesi ya da taraflardan birinin aykırılık savını ciddi bularak iptal istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi için iptali istenen kuralın davada uygulanacak olması gerekir.

Yargıcın, davayı yürütmesinde ve çözüme ulaştırmasında, olumlu ya da olumsuz biçimde katkısı olacak kurallar, uygulanacak yasa kuralı niteliğindedir.

Olayda, Hazine adına kayıtlı taşınmazın, 2886 sayılı Devlet İhale Kanunu'nun 45. maddesine göre yapılan ihalesine, fesat karıştırmak suçundan iki sanık hakkında, Türk Ceza Kanunu'nun 367. maddesine göre kamu davası açılmıştır. Cumhuriyet Savcılığı'nın Anayasa'ya

aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varan Mahkeme, anılan kuralın iptali için başvuruda bulunmuştur.

Ceza Yasası'nın 367. maddesi, yalnız alınıp satılacak veya kiraya verilecek mal ve mülklerin müzayedesini düzenlediğinden, aynı konuda genel kurallar getiren 366. maddeye göre özel niteliktedir. Bu nedenle, olayda, 367. madde uygulanacak kuraldır. Aksi düşünüldüğünde de, iki maddenin içerdiği konular arasındaki büyük benzerlik nedeniyle yargıcın, davada uygulanacak kuralı saptaması için iki maddeyi de gözönünde bulundurması gerekeceğinden, 367. madde yönünden olumsuz da olsa yine bir uygulama söz konusu olacaktır.

Açıklanan nedenlerle çoğunluk görüşüne katılmıyoruz.

Üye	Üye	Üye
Selçuk TÜZÜN	Lütfi F. TUNCEL	Fulya KANTARCIOĞLU

KARŞIOY GEREKÇESİ

Hazine adına kayıtlı taşınmazın, Devlet İhale Yasası'nın 45. maddesi uyarınca yapılan ihalesine fesat karıştırmak suçundan sanık hakkında TCK.nun 367. maddesi gereğince cezalandırılması istemiyle açılan kamu davasında, Cumhuriyet Savcısının Anayasa'ya aykırılık savını ciddi bulan Mahkeme TCK.nun 367. maddesinin iptali istemiyle başvuruda bulunmuştur.

Anayasa'nın 152. ve 294 sayılı Yasa'nın 28. maddeleri gereğince, bir davaya bakmakta olan Mahkemenin, iptal istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurabilmesi, Anayasa'ya aykırı gördüğü veya taraflardan birinin ileri sürdüğü Anayasa'ya aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına vardığı kuralın, bakmakta olduğu davada uygulanacak kural olması koşuluna bağlıdır. Davada uygulanacak yasa kuralından amaç, davayı yürütmeye, sonuçlandırmaya ve böylece uyuşmazlığı çözmeye olumlu veya olumsuz şekilde etkisi olacak kurallardır.

Mahkemenin bakmakta olduğu davada, ihaleyi kazananın, ihaleye katılmayanlara katılmamaları ve ihaleye katılanlara da düşük bedel teklifleri için para verdiği ileri sürülerek iki sanık hakkında TCK.nun 367. ve üç sanık hakkında da 368. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları istenilmiştir.

İtiraz konusu TCK.nun 367. maddesinde, gerek resmî daireler marifetiyle gerekse kişiler arasında artırma yoluyla alınıp satılacak veya kiraya verilip alınacak mal ve mülklerin müzayedesinde, 366. maddede gösterilen suretlerden biriyle rekabeti men veya ihlâl veya müzayedeye pey sürenleri çekilmeye mecbur edenlerin cezalandırılacağı belirtilmektedir.

İtiraz konusu 367. maddede, resmî daireler marifetiyle ve şahıslar arasında yapılacak ihalelerden söz edilmekte ve ihalenin konusu da gösterilmektedir. İhalenin konusu, alınıp satılacak veya kiraya verilip alınacak mal ve mülklerin artırma yoluyla ihalesidir. Bu suçun oluşabilmesi için, resmî daire ile gerçek ve tüzel kişilerin alınıp satılacak, kiraya verilip alınacak taşınmaz mallarının müzayedesinde 366. maddede gösterilen vasıtalarla rekabetin önlenmesi veya bozulması yahut pey sürenlerin ihaleden çekilmeye yöneltilmesi gerekir. Her iki madde arasında farklılıklar vardır. 366. maddede, artırma ve eksiltme resmî nitelikte (hükümet hesabına) olduğu halde, 367. maddedeki artırma, resmî olabileceği gibi gerçek ve tüzel kişiler hesabına da olabilmektedir. Ayrıca 366. maddenin konusu, mal ve taşınır eşya olduğu halde, 367. maddenin konusu taşınmaz malların alım-satımı veya kiralanmasıyla sınırlıdır.

Görölmekte olan davanın konusu ve işleniş biçimi yönünden davanın yürütölmesinde ve çözümünde TCK.nun 367. maddesi uygulanacak kural niteliğinde olduğundan çoğunluk görüşüne katılmıyorum.

Üye

Ali HÜNER